

3. *Гатауллина, С.Ю., Томашек, М.Н.* Анализ перспектив развития гастрономического туризма в Приморском крае. — Владивосток: Издательский дом Дальневост. федерал. ун-та, 2013. — 141 с.

4. *Макарчук, С. А.* Етнографія України: Навч. посіб. / С. А. Макарчук,- Львів: «Світ», 2004. — 312 с.

5. *Саламатіна С. Є.* Стан та перспективи розвитку гастрономічного туризму на півдні Одещини / Саламатіна С.Є. // Наук. пр. ОНАХТ — 2014. — № 46. — С. 325–329.

6. *Стешенко Д. О., Парфіненко А. Ю.* Гастрономічний туризм як чинник розвитку туристичної сфери України / Стешенко Д. О., Парфіненко А. Ю. // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (9 листопада 2012 року). — Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. — С. 239–241.

7. *Трададенко, Т.* Гастрономічний туризм: перспективні напрями / Тетяна Трададенко, Катерина Верес // Наукові здобутки молоді — вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті: програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014 р. — К.: НУХТ, 2014. — Ч. 3. — С. 563–564.

8. *Шикеринець, В. В.* Передумови розвитку етнотуризму в Карпатському регіоні / В.В.Шикеринець // Удосконалення механізмів державного управління соціально-економічним розвитком підприємств і галузей: 36. наук. пр. ДонДУУ. — Вип. 221. — Донецьк: Технопарк, 2012. — С. 250–261.

Опанасюк Н. А.,

к.ю.н., доцент кафедри туризму

Національного університету

фізичного виховання і спорту України,

перший віце-президент Туристичної асоціації України

ТУРИЗМ І МІСТО: РЕАЛІЗАЦІЯ ПІЛОТНОГО ГРОМАДСЬКОГО ПРОЕКТУ «МІСТО: РОЗВИТОК ЧЕРЕЗ ТУРИЗМ»

Підвищення конкуренції та зростання глобальних викликів у світі, недостатність природних, людських, фінансових, енергетичних та інших ресурсів актуалізує пошук суб'єктами ринків нових можливостей для розвитку, а також використання власних

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

переваг для отримання кращого доступу до наявних ресурсів.

Зміна підходів до регіонального розвитку, що відбулась в Європі, наслідки глобальної економічної рецесії та соціально-економічної кризи в Україні, що призвели до суттєвого скорочення обсягів зовнішніх державних і міжнародних ресурсів, а також впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі, поставлені метою реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» [1], вимагають від територіальних громад і їх органів самоврядування більш ефективного використання власних ресурсів, опанування сучасними світовими інструментами залучення інвестицій у місцевий розвиток [2].

У цьому зв'язку особливого значення набувають питання стратегічного планування місцевого розвитку на середньострокову перспективу, які мають бути результатом спільної роботи різних суб'єктів місцевого розвитку.

Саме для вирішення цих амбітних завдань і започатковано Всеукраїнською громадською організацією — Туристична асоціація України — проєкт «Місто: розвиток через туризм» (далі — Проєкт), спрямований на туристичний розвиток малих і середніх міст, сіл і селищ України, трансформацію туристичного простору України. Його метою є перетворення населених пунктів України на конкурентоспроможні на внутрішньому й міжнародному ринках туристичні дестинації через запровадження публічно-приватного партнерства.

У межах Проєкту реалізуються наступні завдання:

- розроблення стратегічних документів з розвитку туризму в населеному пункті (стратегій, планів, програм розвитку туризму);
- створення територіального представництва, відповідального за координацію зацікавлених у розвитку туризму учасників ринку;
- брендування та просування населеного пункту як туристично привабливої дестинації;
- координація інфраструктурних проєктів;
- проведення навчань з розвитку туризму в населеному пункті та підвищення ефективності туристичного бізнесу;
- консультування з питань започаткування туристичного бізнесу та розвитку туризму в населеному пункті тощо.

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

Розвиток території неможливий без стратегічного бачення та конкретизації заходів, що необхідно здійснити для досягнення результатів. Саме стратегічне планування дозволяє комплексно вирішувати сучасні проблеми розвитку території як туристичної дестинації. Для забезпечення ефективного стратегічного планування необхідно здійснити:

- аналіз наявних туристичних, людських, інфраструктурних, фінансових ресурсів;
- моніторинг потоків відвідувачів населеного пункту та кількості грошових коштів, принесених ними до бюджету;
- вироблення цілей і стратегій розвитку туризму в конкретно-населеному пункті, в тому числі — розбудови його інфраструктури, маркетингу населеного пункту на внутрішньому та міжнародному ринках;
- перетворення кожної стратегії на план конкретних дій.

У якості пілотного даний Проект було реалізовано в м. Чугуєві Харківської області. Для реалізації Проекту налагоджено співпрацю з органами місцевої влади, представниками бізнесу, громадськими організаціями й активістами, а також здійснено поетапне вирішення низки інших завдань для перетворення міста на туристичну дестинацію (рис. 1).

Рис. 1. Етапи реалізації Проекту в м. Чугуєві

За результатами проведення навчальних заходів (семінарів, тренінгів) і фокус-груп з представниками місцевої громади м. Чугуєва, робочою групою напрацьована та затверджена Стратегія розвитку туризму в місті Чугуєві на період 2016–2022 рр., що розроблена відповідно до Стратегії розвитку Харківської області до 2020 року та враховує потреби її розвитку, необхідність підвищення конкурентоспроможності. Основними стратегічними цілями розвитку туризму м. Чугуєва визначено:

1. Розвиток туристичного продукту м. Чугуїв.
2. Просування туристичного продукту м. Чугуїв на внутрішньому та міжнародному ринках.
3. Розвиток людських ресурсів туризму в м. Чугуїв.
4. Інституалізація управління туризмом у місті.

Серед основних реалізованих цілей Стратегії розвитку туризму в місті Чугуєві можемо навести наступні:

- затверджено туристичний бренд м. Чугуєва, розроблений і профінансований Туристичною асоціацією України;
- затверджено та встановлено інформаційні таблички на об'єктах культурної спадщини м. Чугуїв;
- здійснено запис двох аудіогідів на об'єктах культурної спадщини м. Чугуїв («Чугуїв — батьківщина Іллі Рєпіна» та «Архітектура військових поселень міста Чугуєва Харківської області»), а також розміщено їх на он-лайн платформі, в т. ч. у соцмережах;
- розроблено та промарковано два туристичних маршрути: «Чугуїв — батьківщина Іллі Рєпіна» та «Архітектура військових поселень міста Чугуєва Харківської області» тощо.

Крім того, за результатами проведених стратегічних сесій з громадськістю м. Чугуїв визначено основні проблеми розвитку туризму в місті, серед яких:

- недиверсифікований туристичний продукт, відсутність туристичних активностей і подій національного та міжнародного масштабу для залучення туристів, невиразність місцевого колориту;
- відсутні рекламні кампанії та промо-акції, невиразний імідж;

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

- нерозвинена інфраструктура розміщення і харчування туристів, неадаптованість наявних об'єктів інфраструктури до задоволення саме туристичних потреб;
- невключеність міста до туристичних маршрутів, відсутність кооперації з туристичними операторами внутрішнього туризму;
- слабке охоплення цільових сегментів;
- відсутність статистичної бази оцінки потоків відвідувачів міста, що ускладнює процес стратегічного планування;
- відомча приналежність деяких потенційних туристичних об'єктів міста, що ускладнює або унеможлиблює їх використання з туристичною метою;
- слабкі підприємницькі ініціативи в сфері обслуговування туристів;
- не висока якість людських ресурсів, що можуть бути задіяні до обслуговування відвідувачів, брак культури гостинності, створення атмосфери просторового та емоційного комфорту;
- несприйняття місцевим населенням ідей розвитку туризму в місті;
- відсутність традицій системного управління процесами стратегічного розвитку міста, проектного менеджменту;
- відсутність ефективної організаційної структури з управління розвитком туризму.

Таким чином, враховуючи широкий спектр проблем, пов'язаних з розвитком сучасного міста та перетворення його на туристичну дестинацію, важливим, на нашу думку, є розвиток міста відповідно до його стратегічної програми, забезпечивши ефективні зв'язки між органами державної влади та громадянськiстю, представниками місцевого бізнесу шляхом впровадження механізмів державно-приватного партнерства.

Список літературних джерел

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/>
2. Стратегія розвитку туризму в місті Чугуєві на період 2016–2022 рр.: рішення IV сесії Чугуївської міської ради VII скликання 29.01.2016 №89-VII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://chuguev-rada.gov.ua/info/page/1610>

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**